

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Економіко-правовий факультет

Кафедра публічного управління та адміністрування

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

«Управління грошовими потоками на підприємстві»

«Cash flow management in the enterprise»

Виконав: здобувач
денної форми навчання
спеціальності 073 Менеджмент
Освітня програма «Менеджмент»
Маричев Сергій Юрійович

Керівник: старший викладач
Соколовська В.О.

Рецензент: к. екон. наук, доцент
Андрущенко О.С.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ ____ від ____ . ____ . 2025 р.

Завідувачка кафедри

_____ проф. Олена ПАВЛЕНКО

(підпис)

Захищено на засіданні ЕК № _____

протокол № __ від ____ . ____ . 2025 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

(за національною шкалою/шкалою ECTS/бали)

Голова ЕК

_____ доц. Катерина СМІРНОВА

(підпис)

Одеса 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність і значення грошових потоків у фінансовому менеджменті.....	6
1.2. Класифікація грошових потоків та основні принципи їх управління	14
1.3. Методи та підходи до аналізу та оптимізації грошових потоків підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЛКП «ТРАНСПОРТНА ФІРМА «ЛЬВІВСПЕЦКОМУНТРАНС».....	25
2.1. Загальна характеристика підприємства ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс».....	25
2.2. Оцінка структури та динаміки грошових потоків підприємства.....	38
2.3. Аналіз ефективності існуючої системи управління грошовими потоками.....	42
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	45
3.1. Визначення основних проблем в управлінні грошовими потоками.....	45
3.2. Розробка рекомендацій з оптимізації управління грошовими потоками.....	46
3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів вдосконалення....	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що ефективне управління грошовими потоками визначає фінансову стабільність, платоспроможність та інвестиційну привабливість будь-якого підприємства. У сучасних умовах турбулентності економічного середовища здатність управляти рухом грошових коштів є запорукою конкурентоспроможності та сталого розвитку.

Контроль руху коштів і систематичний облік дає можливість забезпечити стійкість та платоспроможність організацій у поточному та майбутньому періодах.

З основних проблем української економіки багатьма економістами відзначається: дефіцит коштів у організаціях, необхідні реалізації поточної та інвестиційної діяльності інструментів, технологій та механізмів, які при цьому використовуються. Якщо ж фінансові інструменти та технології спираються на результати різних розробок, то їхнє застосування стає особливо актуальним.

З іншого боку, управління грошовими потоками знаходиться у складі фінансового менеджменту і відбувається в рамках фінансової політики підприємства, а її завданням у свою чергу є побудова ефективної системи управління фінансами, яка забезпечує досягнення цілей організації.

Правильне формування грошового потоку допомагає досягти ритмічності в операційному циклі та зростання обсягів виробництва та реалізації продукції. Будь-яке порушення оплати в цьому випадку негативно позначається на результатах діяльності, причому це стосується навіть підприємств, які давно й успішно працюють на ринку.

Ефективне управління грошовими потоками визначає фінансову стабільність, платоспроможність та інвестиційну привабливість будь-якого підприємства. Особливої актуальності ці питання набувають для підприємств

комунальної сфери, які діють в умовах обмеженого бюджетного фінансування, високої тарифної регуляції та необхідності оновлення матеріально-технічної бази. Саме тому дослідження проблематики оптимізації грошових потоків є важливим завданням як в науковому, так і в практичному аспекті.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій з удосконалення системи управління грошовими потоками підприємства на прикладі ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс».

Завдання дослідження:

- розкрити сутність, класифікацію та принципи управління грошовими потоками;
- здійснити аналіз структури і динаміки грошових потоків підприємства;
- ідентифікувати основні проблеми у функціонуванні існуючої системи;
- обґрунтувати напрямки вдосконалення управління грошовими потоками;
- здійснити економічне обґрунтування запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс».

Предметом є система управління грошовими потоками підприємства.

У роботі використано такі методи:

- аналіз і синтез — при дослідженні теоретичних основ управління грошовими потоками (Розділ 1);
- порівняльний аналіз — при дослідженні змін фінансових показників (Розділ 2);
- групування — для класифікації грошових потоків (Розділ 1);
- горизонтальний і вертикальний аналіз — для оцінки фінансової звітності (Розділ 2.2);
- коефіцієнтний аналіз — при оцінці ефективності управління грошовими потоками (Розділ 2.3);

- сценарне моделювання — для прогнозування грошових потоків за альтернативних умов (Розділ 3.2);
- економічне обґрунтування — для оцінки ефекту від запропонованих заходів (Розділ 3.3);
- графічні та табличні методи — при візуалізації аналітичних результатів.

Інформаційну основу становлять: фінансова звітність ЛКП «Львівспецкомунтранс» за 2020–2024 рр.; дані Державної служби статистики України; офіційні сайти Львівської міської ради та профільних міністерств; нормативно-правові акти України; публікації вітчизняних і зарубіжних авторів з питань фінансового менеджменту та управління грошовими потоками.

Наукова новизна полягає у комплексній діагностиці проблем управління грошовими потоками комунального підприємства та обґрунтуванні сучасних напрямів їх оптимізації.

Практична цінність роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів для вдосконалення фінансового планування, оптимізації структури доходів і витрат, підвищення фінансової стійкості підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі викладено теоретичні основи управління грошовими потоками; у другому — проведено аналіз фінансової діяльності підприємства; у третьому — розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення системи управління грошовими потоками.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність і значення грошових потоків у фінансовому менеджменті

Грошовий потік – це сукупність надходжень та виплат коштів у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності компанії.

У фінансовому менеджменті грошові потоки трактуються як спрямований рух фінансових ресурсів, що виникають при відшкодуванні витрат і витрат, залученні коштів із джерел фінансування, відшкодуванні (у грошовому еквіваленті) за реалізовану продукцію та надані послуги. Такої позиції дотримуються зарубіжні та вітчизняні вчені, як Ю.В. Брігхем, Л. Гапенські, Л.А. Бернстайн, О.Є. Єфімова, І.А. Бланк, А.Д. Шеремет, В.В. Бочаров, В.В. Ковальов, Є.М.Сорокіна, Л.Т. Гіляровська, Є.С. Стоянова.

Зокрема, в економічній літературі вчені приділяють увагу проблемі регулювання грошових потоків з позиції управління грошовими коштами, ліквідністю, фінансовою стійкістю.

У той час як самостійний об'єкт аналізу та управління фахівцями практично не розглядаються, що ускладнює формування обліково-аналітичної інформації з метою управління грошовими потоками. Вітчизняні аналітики почали широко оперувати терміном «грошовий потік» із початком ринкового реформування вітчизняної економіки.

У ринкових умовах поява терміну «грошовий потік» поряд із існуванням категорії коштів є цілком виправданою. Зокрема, «грошовий потік» розкриває динамізм підприємницької діяльності, де грошові надходження та вибуття мають постійний характер, йдуть безперервними потоками. Слід зазначити, що існують різні підходи до визначення та трактування поняття «грошовий потік». Аналіз фінансово-економічної літератури дозволив встановити, що

вітчизняні та зарубіжні вчені по-різному трактують визначення поняття «грошові потоки» підприємства і внаслідок цього по-різному підходять до управління ними.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «грошовий потік»

№	Автор	Формулювання	Джерело
1	Бланк І.А.	Сукупність надходжень і витрат грошових коштів підприємства у визначеному періоді, що забезпечують виконання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності	Бланк І.А. Управління грошовими потоками підприємства. — К.: Ніка-Центр, 2018 [12]
2	Стоянова Е.С.	Рух грошових коштів у процесі господарської діяльності підприємства, що формує фінансовий результат та забезпечує виконання зобов'язань	Стоянова Е.С. Фінансовий менеджмент. — М.: Перспектива, 2020 [39]
3	Ковальов В.В.	Система руху грошових коштів підприємства між його окремими підрозділами, контрагентами та зовнішнім середовищем	Ковальов В.В. Фінансовий аналіз: підручник. — М.: Фінанси та статистика, 2017 [23]
4	МСФЗ (IAS 7)	Грошові потоки – це притоки та відтоки грошових коштів і їх еквівалентів	МСФЗ (IAS) 7 «Звіт про рух грошових коштів». — Лондон: IASB, 2022 [26]
5	Brigham E.F., Ehrhardt M.C.	Cash flow — грошові надходження і виплати, що генеруються діяльністю підприємства та використовуються для фінансування активів, обслуговування боргу та розподілу прибутку	Brigham E.F., Ehrhardt M.C. Financial Management: Theory and Practice. — Cengage Learning, 2019 [14]
6	Гриньова В.М., Черняк О.І.	Грошові потоки — це сукупність грошових надходжень і витрат за всіма видами діяльності підприємства, що визначають його фінансову рівновагу	Гриньова В.М., Черняк О.І. Фінансовий менеджмент підприємства. — Х.: ХНЕУ, 2021 [15]
7	Єфімова О.Ю.	Рух грошових коштів, який відображає платоспроможність підприємства та визначає обсяги його інвестиційної активності	Єфімова О.Ю. Фінансовий менеджмент підприємства. — К.: КНЕУ, 2018 [17]

При вивченні досліджень вчених наочно виникає проблема розбіжності у підходах як щодо тлумачення змісту грошових потоків як об'єкта фінансового менеджменту, а й щодо визначення самої термінології.

Бланк І.А. має на увазі під грошовими потоками сукупність розподілених у часі надходжень та виплат коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідністю [11, с. 36].

Бочаров В.В. стверджує, що рух грошових коштів, що прагне нуля, оскільки негативний результат від одного з видів господарської діяльності підприємства має компенсуватися позитивним від іншого, інакше підприємство може стати банкрутом [13]

Кузнецова І.Д. стверджує, що це елемент аналізу доходів та витрат підприємства, який має використовуватись як індикатор ліквідності та ефективності його інвестиційної, фінансової діяльності [40, с. 12].

Райс Т. Коллі Б. стверджує, що це базове джерело для погашення позик та спосіб оцінки кредитоспроможності підприємства [38].

Колас Б. – це надлишок коштів, що утворюється на підприємстві внаслідок усіх операцій, пов'язаних і не пов'язаних із провадженням господарської діяльності [18].

Морозко Н.І. стверджує, що ця система розподілених у часі надходжень та витрат коштів, що генеруються його господарською діяльністю, супроводжує рух вартості, виступаючи зовнішньою ознакою функціонування підприємства [24, с. 74].

«Розглядаючи грошовий потік підприємства, необхідно виявити його найбільш характерні особливості, пов'язані з протилежним рухом коштів.

Перший напрямок – це надходження коштів на підприємство у процесі провадження господарської діяльності. Другий напрямок – вибуття коштів у результаті здійснення обов'язкових та необхідних платежів, а також добровільних та благодійних внесків.

Наведене тлумачення грошового потоку, з одного боку, розкриває його сутність, з іншого боку – основні його складові. Більше детальне визначення грошового потоку наводить Т. Райс [14, с. 78], який поділяє потоки на чисті, традиційні та операційні. Чистий грошовий потік є зміною коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства, за аналізований період [24].

Класифікація грошових потоків

Ознака	Грошовий потік
Масштаб обслуговування процесів	Підприємства Структурного підрозділу Окремої господарської операції
Вид діяльності	Сукупний грошовий потік Поточна діяльність Інвестиційна Фінансова
Напрямок руху	Вхідний Вихідний
Форма	Безготівковий Готівковий
Сфера звернення	Зовнішній Внутрішній
Тривалість	Короткостроковий Довгостроковий
Достатність	Надлишковий Оптимальний Дефіцитний
Вид валюти	У національній валюті В іноземній валюті
Передбачуваність	Запланований Непланований
Безперервність	Регулярний Дискретний
Стабільність	Регулярний із рівномірними інтервалами Регулярний із нерівномірними інтервалами
Оцінка	Поточний Майбутній

Як правило, кошти та грошові потоки розглядають як готівку або робочий оборотний капітал, тобто у вузькому або широкому тлумаченні цього поняття. Справді, той самий Т. Райс [14, с. 86], наприклад, виділяє види грошових потоків, серед яких пріоритетний, дискретний та фінансовий (рис.1.1).

З позиції менеджменту підприємства з метою управління ліквідністю грошові потоки поділяють на два види: вхідні та вихідні – надходження та витрати, що знаходять своє відображення у Звіті про рух грошових коштів (ПБО 23/2011).

Там же наводяться основні поняття, що характеризують грошові потоки та використовуються у вітчизняній практиці (рис. 1.1).

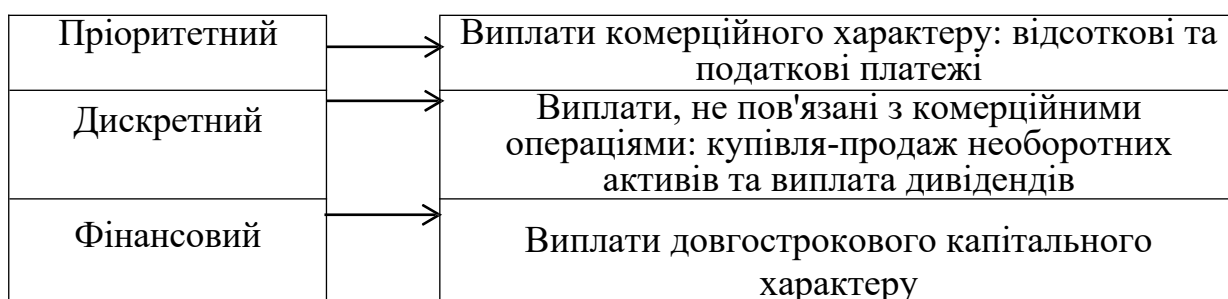

Рис. 1.1 – Класифікація грошових потоків [38]

Визначення термінів, використовуваних при складанні звіту про рух коштів, представлені у таблиці 1.3.

Грошовий потік – це рух грошових коштів, який відображає надходження та вибуття коштів у процесі господарської діяльності підприємства. Його ефективне управління є ключовим фактором забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та інвестиційної привабливості.

Грошовий потік – це сукупність усіх надходжень та витрат грошових коштів підприємства за визначений період часу у процесі здійснення господарської діяльності (операційної, інвестиційної та фінансової).

Таблиця 1.3

Визначення термінів, що використовуються при складанні звіту про рух коштів [30]

Найменування	Визначення термінів щодо ПБО 23/2011
1	2
Грошові кошти	Готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання

Продовження таблиці 1.3

Еквіваленти грошових коштів	Короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми коштів та характеризуються незначним ризиком зміни вартості
Інвестиційна діяльність	Придбання та реалізація тих необоротних активів та фінансових інвестицій, які не є складовою еквівалентів грошових коштів
Негрошові операції	Операції, що не вимагають використання коштів та їх еквівалентів
Операційна діяльність	Основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю
Рух грошових коштів	Надходження та вибуття коштів та їх еквівалентів
Фінансова діяльність	Діяльність, що призводить до змін розміру та складу власного та позикового капіталу підприємства

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ 7 та МСФЗ 9), грошові потоки характеризують фактичний рух грошових коштів та їх еквівалентів і відображають платоспроможність та ліквідність суб'єкта господарювання.

Управління грошовими потоками є одним з центральних завдань фінансового менеджменту, оскільки забезпечує виконання підприємством своїх короткострокових і довгострокових зобов'язань, підтримує його фінансову стійкість та забезпечує фінансові ресурси для інвестування й розвитку.

Основні засади сутності грошових потоків:

- Рух грошових коштів охоплює всі сфери діяльності підприємства: операційну, інвестиційну та фінансову.
- Динамічний характер грошових потоків дозволяє об'єктивно оцінити фінансову ситуацію підприємства в реальному часі.
- Визначальна роль у забезпеченні ліквідності: достатність грошових коштів дозволяє уникати касових розривів.

- Забезпечення фінансової стійкості: зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

- Показник інвестиційної привабливості для зовнішніх інвесторів та кредиторів.

- Взаємозв'язок із капітальною структурою підприємства.

Підходи до трактування сутності грошових потоків:

- За І.А. Бланком: грошові потоки – це система розподілених у часі надходжень і витрат коштів, що забезпечують процес функціонування підприємства, обслуговують виробничий, інвестиційний і фінансовий цикл.

- За В.В. Ковальовим: грошові потоки – це основа забезпечення фінансової рівноваги підприємства в коротко- та довгостроковій перспективі.

- За МСФЗ: грошові потоки – це притоки і відтоки грошових коштів та їх еквівалентів.

Взаємозв'язок основних показників руху коштів у протягом року у «Звіті про рух грошових коштів» представлено рисунку 1.2.

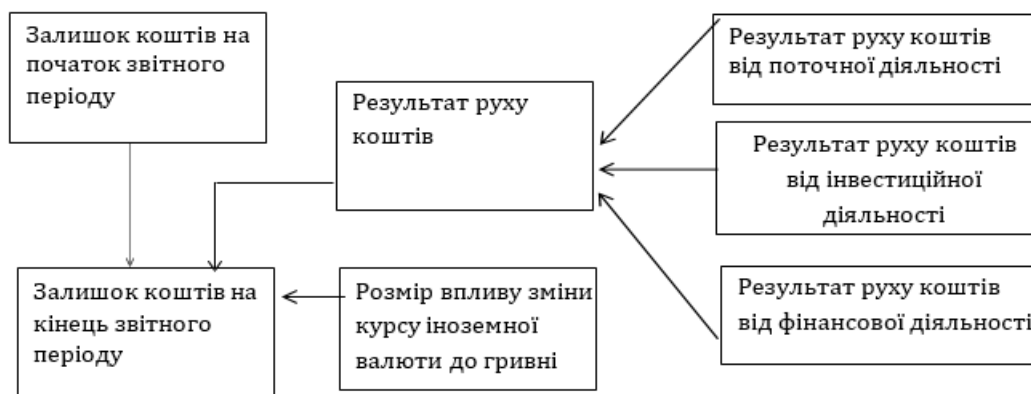

Рис. 1.2 – Взаємозв'язок основних показників руху коштів [26]

По кожному з напрямів руху коштів – поточному (операційному), інвестиційному та фінансовому у «Звіті про рух грошових коштів» наводиться розгорнута інформація. Залежно від форми її подання розрізняють прямий та непрямий методи формування «Звіту про рух коштів». Аналогічні методи використовуються для аналізу цього руху.

З використанням прямого способу рух коштів представляється як алгебраїчної суми фінансових потоків. Потік може бути припливом або відпливом коштів, пов'язаних з будь-яким видом діяльності.

При використанні непрямого способу рух коштів представляється у вигляді алгебраїчної суми змін вартості активів і пасивів, що розглядаються як причини і результати руху коштів.

Відмінність прямого та непрямого методів подання інформації в «Звіті про рух грошових коштів» можна продемонструвати на балансовому рівнянні:

$$ЗП + Надх = ЗК + Виб \quad (1.1)$$

де, ЗП, ЗК – залишки (запаси) активів на початку і на кінець періоду,

Надх, Виб - фінансові потоки - надходження та вибуття активів протягом періоду.

Це рівняння також можна уявити в приростній формі:

$$\Delta O = ЗК - Надх = ЗП - Виб \quad (1.2)$$

де ΔO – зміна (приріст) залишків активів.

З використанням прямого методу «Звіті про рух коштів» відбиваються фінансові потоки. У цьому прикладі це – Надх і Виб. Тому прямий метод дає уявлення про масштаби та склад розрахунково-платіжних операцій підприємства, тобто про величину та напрямки його реальної діяльності. Він застосовується українськими підприємствами, куди поширюється «Закон про бухгалтерський облік».

З використанням непрямого способу у «Звіті про рух коштів» відбиваються зміни залишків (лише «сліди», різниці фінансових потоків). У прикладі це – ΔO . Непрямий метод не розкриває величини фінансових потоків. Він демонструє лише зв'язок залишків коштів із зміною залишків інших активів та пасивів підприємства. Це вважається його гідністю, оскільки дозволяє визначити вплив на величину коштів таких важливих економічних показників, як чистий прибуток, амортизаційний фонд та ін. Непрямий метод використовують багато великих німецьких підприємств, українські банки [29].

Слід пам'ятати, що опосередкований метод аналізу руху коштів можна використовувати і на основі Бухгалтерського балансу і, за необхідності, «Звіту про фінансові результати». Сам «Звіт про рух коштів» у цьому випадку може також залучатися. Тоді він лише дублює інформацію Бухгалтерського балансу та «Звіту про фінансові результати», представляючи її в дещо іншій формі.

На мою думку, для фінансового аналізу прямий метод подання «Звіту про рух грошових коштів» є більш цінним, оскільки дозволяє розкрити справжні напрямки та масштаб розрахунково-платіжної діяльності підприємства. Непрямий метод маскує її. Наприклад, у разі використання прямого методу можна одержати повне уявлення про величину кредитних ресурсів, прив'язаних та погашених підприємством у досліджуваному періоді. У разі використання непрямого методу доступною є лише інформація про зміну залишків заборгованості за кредитами. Масштаб кредитування встановити не вдається [37].

Значення управління грошовими потоками полягає у прогнозуванні надходжень та витрат, плануванні графіків платежів, оптимізації залишків грошових коштів та підвищенні прибутковості підприємства.

Таким чином, ефективне управління грошовими потоками виступає запорукою забезпечення фінансової стабільності підприємства, оптимізації структури капіталу, підвищення платоспроможності та прибутковості підприємства у довгостроковій перспективі.

1.2. Класифікація грошових потоків та основні принципи їх управління

Грошові потоки підприємства можуть бути класифіковані за різними ознаками, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до їх аналізу та управління. Така класифікація дозволяє ідентифікувати джерела формування,

напрями використання грошових коштів, а також рівень їхнього впливу на фінансовий стан підприємства.

Основні критерії класифікації грошових потоків:

За видами діяльності (згідно з МСФЗ 7):

- Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, спрямована на отримання доходів, а також інша діяльність, що не є інвестиційною чи фінансовою. Для ЛКП «Львівспецкомунтранс» це – надання послуг з вивезення побутових відходів, отримання плати за послуги, бюджетних компенсацій.

- Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація довгострокових активів, а також вкладення в інші підприємства. Наприклад, придбання основних фондів - сміттєвозів.

- Фінансова діяльність – залучення та повернення капіталу (власного або позикового), виплата дивідендів, залучення кредитів, емісія цінних паперів. Наприклад отримання грантового фінансування або погашення позики.

За напрямом руху коштів:

- позитивний (приплив коштів: виручка, гранти, кредити;
- негативний (відплив коштів: оплата праці, закупівлі, обслуговування боргу).

За формою здійснення розрахунків:

- готівкові розрахунки;
- безготівкові операції.

За стабільністю надходжень:

- регулярні (сталі) грошові потоки (щомісячна виручка від побутових послуг);

- нерегулярні (разові) надходження або витрати (продаж списаного майна, отримання одноразової субвенції);

За періодом дії:

- короткострокові грошові потоки (до 12 місяців);

- довгострокові грошові потоки (понад 1 рік), що зазвичай стосуються інвестицій.

За джерелами формування:

- Внутрішні: власні кошти, амортизація;
- Зовнішні: кредитні ресурси, цільові фінансові трансферти.

За ризикованістю:

- Високонадійні (контракти з бюджетними установами);
- Високоризикові (відшкодування з затримкою, пільгові категорії населення).

Для підприємств житлово-комунального господарства особливої актуальності набуває управління операційними грошовими потоками, які мають переважати над інвестиційними та фінансовими. Водночас стратегія підприємства має передбачати залучення інвестицій, що формує необхідність в управлінні довгостроковими грошовими потоками.

Основні принципи управління грошовими потоками:

- Принцип безперервності фінансування – забезпечення постійної наявності грошових ресурсів для здійснення операційної діяльності.
- Принцип синхронізації потоків – узгодження у часі надходжень та витрат для уникнення касових розривів.
- Принцип ліквідності – збереження необхідного обсягу грошових коштів для своєчасного виконання зобов'язань.
- Принцип ефективного використання коштів – максимізація доходності тимчасово вільних грошових ресурсів.
- Принцип мінімізації вартості залучених фінансових ресурсів.

Класифікація грошових потоків є важливим інструментом аналізу і контролю фінансових ресурсів підприємства. Вона дозволяє виявити пріоритетні напрями, слабкі ланки у фінансуванні, а також створити основу для ефективного планування і прийняття управлінських рішень.

Таким чином, класифікація грошових потоків і дотримання принципів управління дозволяє забезпечити ефективну систему планування, контролю та оптимізації руху грошових коштів підприємства.

1.3. Методи та підходи до аналізу та оптимізації грошових потоків підприємства

Ефективне управління грошовими потоками неможливе без їх систематичного аналізу. Аналіз грошових потоків дозволяє виявити фінансові проблеми підприємства, визначити резерви підвищення фінансової стійкості, оптимізувати структуру надходжень та витрат. Аналіз дозволяє оцінити рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стабільності підприємства, а також обґрунтувати напрями вдосконалення управління грошовими потоками. Саме аналіз дозволяє виявити дисбаланси в русі коштів, вчасно діагностувати фінансові проблеми, визначити потенціал для оптимізації грошових потоків та підвищення фінансової стійкості підприємства. Особливої ваги ці питання набувають в діяльності комунальних підприємств, де грошові потоки формуються під впливом регуляторної політики, тарифного регулювання, бюджетних трансфертів та зовнішніх фінансових обмежень.

У фінансовому менеджменті підприємств застосовується система методів аналізу грошових потоків, які у сукупності дають змогу отримати комплексну картину руху коштів та прогнозувати фінансові результати.

Загалом у фінансовому менеджменті застосовують декілька основних методів аналізу грошових потоків. Основні методи аналізу грошових потоків:

1. Горизонтальний (трендовий) аналіз дозволяє дослідити динаміку змін грошових потоків у часі. Порівнюються абсолютні та відносні зміни надходжень і витрат за декілька періодів. Наприклад, при аналізі грошових потоків ЛКП «Львівспецкомунтранс» операційні надходження у 2021 році становили 25,0 млн грн, а у 2023 році зросли до 28,0 млн грн. Темп зростання

склав 12%. Водночас операційні витрати зросли на 15%, що свідчить про ризик погіршення чистого грошового потоку.

2. Вертикальний (структурний) аналіз передбачає визначення питомої ваги окремих складових грошових потоків у загальному обсязі надходжень або витрат. Дозволяє ідентифікувати найбільш значущі статті. Наприклад, операційна діяльність забезпечує 85% грошових надходжень підприємства, а 40% витрат припадає на оплату праці та відрахування на соціальні заходи.

3. Коефіцієнтний аналіз дозволяє оцінити ефективність управління грошовими потоками через розрахунок фінансових показників:

- коефіцієнт покриття грошовим потоком боргових зобов'язань;
- коефіцієнт самофінансування інвестиційних потреб;
- коефіцієнт загальної ліквідності;
- чистий операційний грошовий потік на 1 гривню доходу.

Наприклад, якщо чистий грошовий потік від операційної діяльності складає 4 млн грн, а сума обслуговування боргу – 1,5 млн грн, то коефіцієнт покриття боргу становитиме 2,67, що свідчить про достатній рівень фінансової стійкості.

4. SWOT-аналіз грошових потоків дає змогу комплексно оцінити внутрішні сильні і слабкі сторони системи управління грошовими потоками, а також зовнішні можливості та загрози. Наприклад, сильні сторони – стабільні надходження від бюджету; слабкі сторони – залежність від тарифної політики; можливості – залучення грантів; загрози – інфляційне зростання витрат.

5. Сценарний аналіз грошових потоків дозволяє моделювати грошові потоки за альтернативними варіантами розвитку подій: оптимістичним, песимістичним та базовим. Приклад: при підвищенні вартості палива на 15% операційні витрати підприємства зростуть на 1 млн грн, що потребує перегляду тарифів або пошуку зовнішніх джерел фінансування.

Метод Монте-Карло (Monte Carlo Simulation, MCS) є одним із найсучасніших інструментів фінансового моделювання та аналізу грошових

потоків. Його основна перевага полягає в здатності моделювати широкий спектр можливих сценаріїв майбутнього руху грошових коштів із урахуванням впливу випадкових змінних, ризиків та невизначеності [39].

Метод Монте-Карло ґрунтується на ідеї багаторазового випадкового моделювання можливих траєкторій майбутнього розвитку грошових потоків на основі заданих вхідних параметрів:

- прогнозних припливів коштів;
- прогнозних витрат;
- варіаційних характеристик (стандартних відхилень, коефіцієнтів варіації);
- ймовірностей реалізації різних сценаріїв.

Кожен цикл моделювання формує можливий варіант розвитку грошових потоків підприємства з урахуванням обраних ймовірнісних розподілів. За результатами тисяч ітерацій формується розподіл можливих значень чистого грошового потоку, ліквідності, фінансових результатів.

Етапи застосування методу

1. Визначення параметрів вхідних потоків (доходи, витрати).
2. Опис ймовірнісних характеристик (розподіл, межі варіації).
3. Проведення симуляцій (наприклад, 10 000 прогонів).
4. Аналіз отриманих результатів (середнє значення, ризику дефіциту ліквідності, інтервали довіри).

Рис. 1.3 – Метод Монте-Карло

Приклад застосування для ЛКП «Львівспецкомунтранс»:

- середнє надходження приплив — 2500 тис. грн ($\sigma = 200$ тис. грн);
- витрати — 2300 тис. грн ($\sigma = 150$ тис. грн).

Результат моделювання (10 000 симуляцій):

- ймовірність дефіциту ліквідності — 6%;
- 90% симуляцій показали чистий приплив у межах 50–600 тис. грн;
- середнє значення чистого потоку — 200 тис. грн.

Управлінське рішення — формування резерву ліквідності 600 тис. грн.

Переваги методу Монте-Карло:

- моделює широкий діапазон невизначеності;
- дає кількісну оцінку ризиків;
- дозволяє оптимізувати розмір резервів;
- підвищує обґрунтованість управлінських рішень.

Розподіл чистого грошового потоку (Модель Монте-Карло) надано на рис. 1.4.

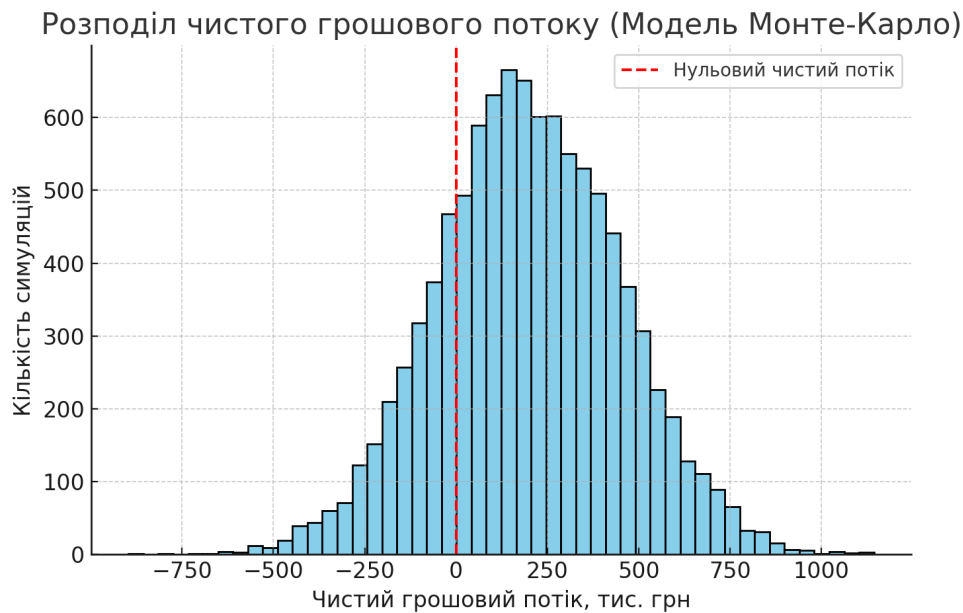

Рис. 1.4 – Розподіл чистого грошового потоку (модель Монте-Карло).

6. Аналіз чистого грошового потоку передбачає розрахунок різниці між загальними надходженнями та відпливами коштів. Визначається величина чистого грошового потоку як основний показник фінансового результату за період. Наприклад, при надходженнях у 30 млн грн і витратах у 28 млн грн чистий грошовий потік становитиме 2 млн грн.

7. Дисконтований аналіз грошових потоків (Discounted Cash Flow Analysis, DCF) — це ключовий інструмент фінансового менеджменту, який дозволяє оцінити вартість майбутніх грошових потоків з урахуванням фактору часу.

Основна ідея методу полягає у тому, що одна і та сама сума грошей має різну цінність у різні моменти часу через інфляцію, альтернативну вартість капіталу та фінансові ризики. Метод застосовується для оцінки інвестиційних проєктів підприємства шляхом дисконтування майбутніх грошових потоків до теперішньої вартості. Метод дозволяє врахувати часову цінність грошей.

DCF-аналіз дозволяє:

- оцінити інвестиційні проєкти;

- розрахувати поточну вартість активів підприємства;
- обґрунтувати доцільність капіталовкладень;
- визначити фінансову ефективність управлінських рішень.

Чиста приведена вартість (NPV) визначається за формулою:

$$NPV = \sum [CF_t / (1 + r)^t] - IC \quad (1.3)$$

де:

- CF_t – грошовий потік у періоді t ,
- r – ставка дисконту,
- n – кількість періодів,
- IC – початкові інвестиційні витрати.

Розрахунок за прикладом підприємства ЛКП «Львівспецкомунтранс». При плануванні придбання нового обладнання підприємство оцінює майбутні прибутки від його використання і порівнює їхню поточну вартість із витратами на придбання.

Початкові інвестиції – 3000 тис. грн. Прогнозовані грошові потоки – 800 тис. грн щороку протягом 5 років. Ставка дисконту – 12%.

Таблиця 1.4

Розрахунок дисконтованих грошових потоків

Рік	Очікуваний грошовий потік (тис. грн)	Дисконтований грошовий потік (тис. грн)
1	800.0	714.29
2	800.0	637.76
3	800.0	569.42
4	800.0	508.41
5	800.0	453.94

Сумарна дисконтована вартість грошових потоків становить 2883,82 тис. грн. Після врахування початкових інвестицій (3000 тис. грн), чиста приведена вартість (NPV) проєкту складає – 116,18 тис. грн.

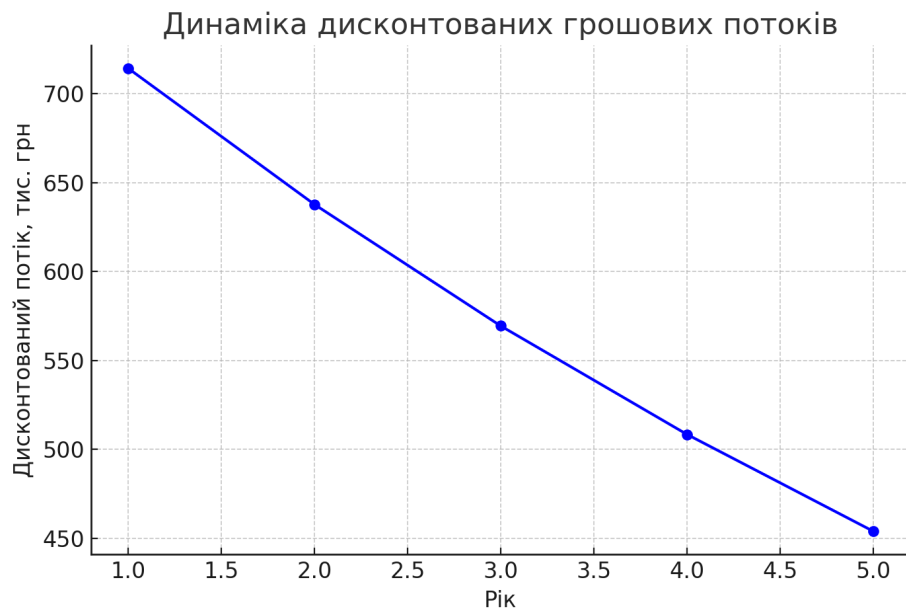

Рис. 1.5 – Динаміка дисконтованих грошових потоків

Комплексне застосування різних методів аналізу грошових потоків дозволяє об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства, спрогнозувати майбутні потреби у фінансуванні та розробити ефективні заходи управління грошовими ресурсами.

Методи оптимізації грошових потоків:

- Впровадження системи бюджетування грошових коштів (БДДС).
- Формування платіжного календаря.
- Удосконалення політики управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.
- Використання економіко-математичних моделей синхронізації платежів.
- Активне управління залишками грошових коштів на рахунках через депозитні операції чи короткострокові фінансові інструменти.

Грошові потоки відіграють ключову роль у фінансовому менеджменті, оскільки відображають реальний рух грошових коштів підприємства, забезпечують його платоспроможність, ліквідність, фінансову стабільність та

інвестиційну привабливість. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству своєчасно виконувати зобов'язання, підтримувати фінансову рівновагу та забезпечувати стабільний розвиток.

Класифікація грошових потоків за видами діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова), напрямом руху, формою розрахунків, стабільністю та періодом дії дає змогу глибше аналізувати їх структуру, визначати ключові джерела формування та напрями використання грошових ресурсів.

Для забезпечення ефективного управління грошовими потоками необхідно дотримуватись низки принципів: безперервності фінансування, синхронізації надходжень і витрат, ліквідності, ефективного використання коштів та мінімізації вартості фінансових ресурсів.

Управління грошовими потоками базується на застосуванні широкого спектру аналітичних методів: вертикального та горизонтального аналізу, аналізу ліквідності, платоспроможності, чистого грошового потоку, а також імітаційного моделювання. Оптимізація грошових потоків здійснюється шляхом запровадження бюджетування грошових коштів, платіжного календаря, удосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також використання сучасних економіко-математичних моделей.

Таким чином, формування ефективної системи управління грошовими потоками є стратегічно важливою складовою загальної системи фінансового менеджменту підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЛКП «ТРАНСПОРТНА ФІРМА «ЛЬВІВСПЕЦКОМУНТРАНС»

2.1. Загальна характеристика підприємства ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс»

ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» – державне комунальне підприємство, що здійснює діяльність з транспортного обслуговування та поводження з побутовими відходами у місті Львів.

Місією підприємства є забезпечення якісного, безпечного та екологічно орієнтованого надання послуг у сфері поводження з твердими побутовими відходами, сприяння сталому розвитку міста Львова через ефективне управління ресурсами та впровадження сучасних технологій утилізації та переробки відходів.

Візія підприємства бути провідною комунальною компанією України у сфері поводження з відходами, яка поєднує сучасні управлінські стандарти, інноваційні технології та соціальну відповідальність для забезпечення чистого, комфортного та безпечного середовища для мешканців міста.

Ключовими цінностями підприємства є:

- Екологічна відповідальність – дотримання високих екологічних стандартів у всіх аспектах діяльності.
- Якість послуг – постійне вдосконалення процесів для забезпечення високого рівня обслуговування населення.
- Інновації – впровадження сучасних технологій збору, сортування та переробки відходів.
- Соціальне партнерство – активна взаємодія з громадськістю, органами влади та міжнародними партнерами.

- Відкритість і прозорість – публічність у прийнятті управлінських рішень та звітності.
- Командна робота та професіоналізм – розвиток персоналу, стимулювання ініціативності та підвищення кваліфікації працівників.
- Фінансова стабільність — ефективне використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільної діяльності підприємства.

ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» є одним із ключових комунальних підприємств м. Львова, яке здійснює діяльність у сфері поводження з побутовими відходами, транспортних перевезень та обслуговування міської інфраструктури. Підприємство створено з метою забезпечення безперервного санітарного очищення міста, організації вивезення сміття та супутніх послуг. ЛКП «Львівспецкомунтранс» обслуговує понад 80% житлового фонду Львова, щороку транспортує понад 300 тисяч тонн побутових відходів.

Як і всі компанії ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» функціонує у певному зовнішньому середовищі, до складу якого входить велика кількість зовнішніх факторів, що впливають на роботу даної компанії як у теперішньому, так і в майбутньому. Зрозуміти, що із довкілля впливає на функціонування ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» допоможе рис. 2.1, у якому відображені матеріальні зв'язки із боку довкілля підприємства.

Рис. 2.1 – Зовнішні матеріальні зв'язки ЛКП «ТФ «Львівспецкомунтранс»

Підприємство активно взаємодіє з банками, постачальниками, лізинговими компаніями та ринком праці. Розглянемо коротко кожен із складових блоків зовнішнього середовища ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс»:

- Постачальники: здійснюють постійне та безперебійне постачання запчастин, машин, інструментів, комплектуючих, ПММ і т.д. Для цього компанія має певні договірні відносини з постачальниками;
- АЗС – важливий комерційний партнер, належить до розряду постачальників, але виділяється окремо через свою важливість. Існують АЗС, з якими на пільгових умовах укладено договір, оплата провадиться безготівковим розрахунком або готівковим під звіт;
- Лізингова компанія – укладання договорів із лізинговими компаніями на оренду транспортних засобів;
- Банківські організації: забезпечують ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» грошовими та фінансовими коштами. Консультують та допомагають здійснювати комерційні угоди.

- Ринок робочої сили: включає центри зайнятості, кадрові агентства, біржі праці, які допомагають підбирати професіоналів для певного робочого місця;
- Точки відновлення: є клієнтами, яким транспортна компанія здійснює доставку різного обладнання та технологій для індустрії автоматизованої торгівлі та обладнання для прийому платежів (платіжних терміналів) відповідно до плану.

ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» залежно від графіка роботи складів може проводити навантаження та відвантаження 24 години на добу. Проте в основному робочий графік доставки складає від 8 до 22 годин.

Весь парк ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» оснащений GPS для того, щоб можна було відстежувати кожну транспортну одиницю в дорозі та при необхідності коригувати маршрут. повідомлення, додатково є також рація.

Організаційно-правова форма: комунальне підприємство, засновником якого є Львівська міська рада.

Основні види діяльності:

- збір, транспортування, зберігання та захоронення твердих побутових відходів (ТПВ);
- забезпечення роботи спеціалізованої техніки для перевезення відходів;
- обслуговування контейнерних майданчиків;
- послуги з транспортування великогабаритних та негабаритних відходів;
- санітарне очищення вулиць міста.

Матеріально-технічна база:

- сміттєвози з боковим та заднім завантаженням;
- евакуатори;
- контейнеровози;
- самоскиди;

- спеціальні автомобілі для очищення вулиць та зимового утримання доріг.

Організаційна структура управління компанією ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» представлена на рис. 2.2.

Організаційна структура включає фінансовий, транспортний, кадровий, планово-економічний та бухгалтерський відділи.

Схема організаційної структури:

1. Директор підприємства

- Заступник з фінансових питань (фінансовий відділ)
- Заступник з виробничих питань (автотранспортний відділ, ремонтна база)
- Заступник з правових питань (юридичний відділ)
- Головний бухгалтер (бухгалтерія, планово-економічний відділ)

Рис. 2.2 – Організаційна структура ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс»

ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» очолює генеральний директор компанії, який ухвалює управлінські рішення, що впливають на роботу всієї компанії. Він же відповідає за всю діяльність та результати компанії, звітує перед засновниками. Тільки генеральний директор ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» має право розпоряджатися різними коштами та майном, які перебувають у віданні «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс». Він укладає та розриває договори, відкриває розрахункові рахунки, відповідає за охорону праці та якість робочого процесу загалом, видає накази, преміює та карає співробітників, а також приймає їх на роботу чи звільняє.

У 2024 році загальна чисельність персоналу підприємства становила 220 осіб. Проведемо детальний аналіз структури персоналу за категоріями працівників.

Таблиця 2.1

Структура персоналу підприємства ЛПК «Транспортна фірма
«Львівспецкомунтранс»

Категорія персоналу	Кількість працівників	Частка в загальній чисельності, %
Водії та експлуатаційний персонал	125	56,8
Ремонтно-технічний персонал	45	20,5
Адміністративний персонал	30	13,6
Бухгалтерія та економісти	20	9,1

У структурі персоналу переважає виробничий персонал — водії та експлуатаційний склад (56,8%), що відповідає специфіці підприємства транспортно-комунального сектору. Частка ремонтно-технічного персоналу становить 20,5%, адміністративного – 13,6%, бухгалтерії та економістів – 9,1%.

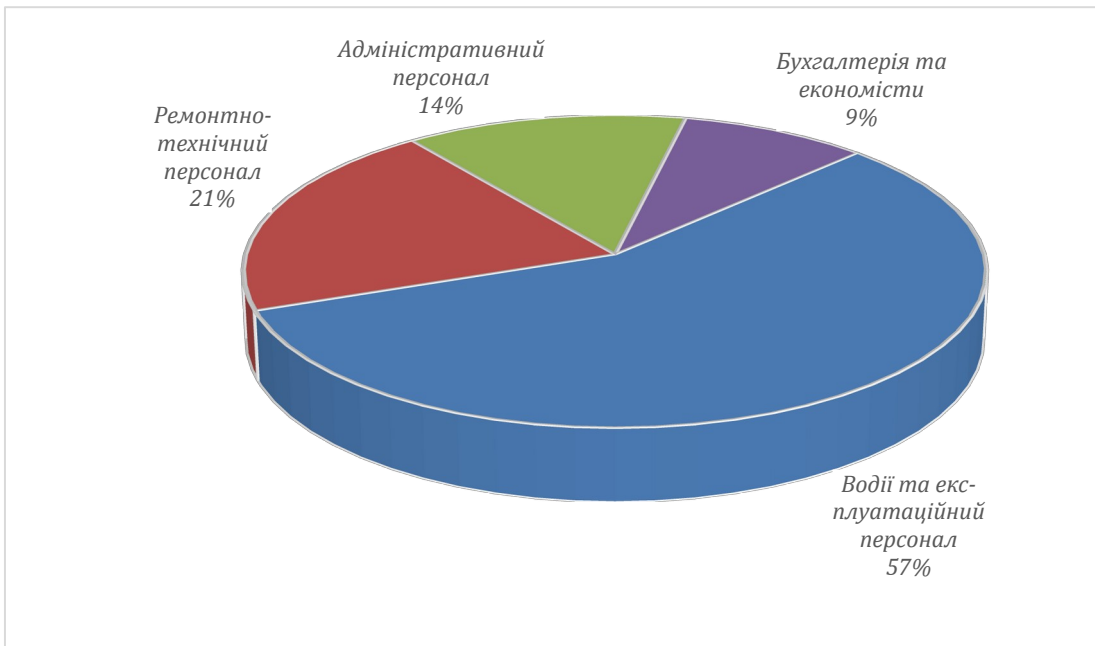

Рис. 2.3 – Структура персоналу ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс»

Співвідношення виробничого і адміністративного персоналу є оптимальним для забезпечення ефективної роботи підприємства.

Проведено оновлений аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за 2022–2024 роки з урахуванням нових базових показників 2024 року. В аналізованому періоді підприємство демонструвало нестабільну динаміку фінансових результатів із тимчасовим погіршенням у 2023 році та подальшим покращенням у 2024 році завдяки ефективному управлінню витратами та збільшенню обсягів реалізації.

У 2022 році підприємство демонструвало позитивну фінансову динаміку з високим рівнем чистого прибутку (11,2 млн грн) та значним чистим грошовим потоком (10,4 млн грн).

У 2023 році спостерігалось зниження ефективності через зростання собівартості послуг і адміністративних витрат. Це призвело до збитку у розмірі 1,5 млн грн та дефіциту грошових коштів за операційною діяльністю (-3,0 млн грн).

Динаміка фінансових показників (скориговані дані)

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Чистий дохід від реалізації	94 000 000	96 000 000	98 400 000
Собівартість послуг	72 000 000	79 000 000	78 150 000
Валовий прибуток	22 000 000	17 000 000	20 250 000
Адміністративні витрати	8 000 000	9 000 000	8 500 000
Операційний прибуток	14 000 000	8 000 000	11 750 000
Чистий прибуток	11 200 000	-1 500 000	9 420 000
Чистий грошовий потік (операційна діяльність)	10 400 000	-3 000 000	2 986 012

У 2024 році завдяки оптимізації витрат та покращенню обсягів доходу підприємство забезпечило прибуткову діяльність: чистий прибуток склав 9,42 млн грн, а чистий грошовий потік досягнув 2,99 млн грн.

Динаміка свідчить про ефективну адаптацію підприємства до кризових умов та поступове відновлення стабільності.

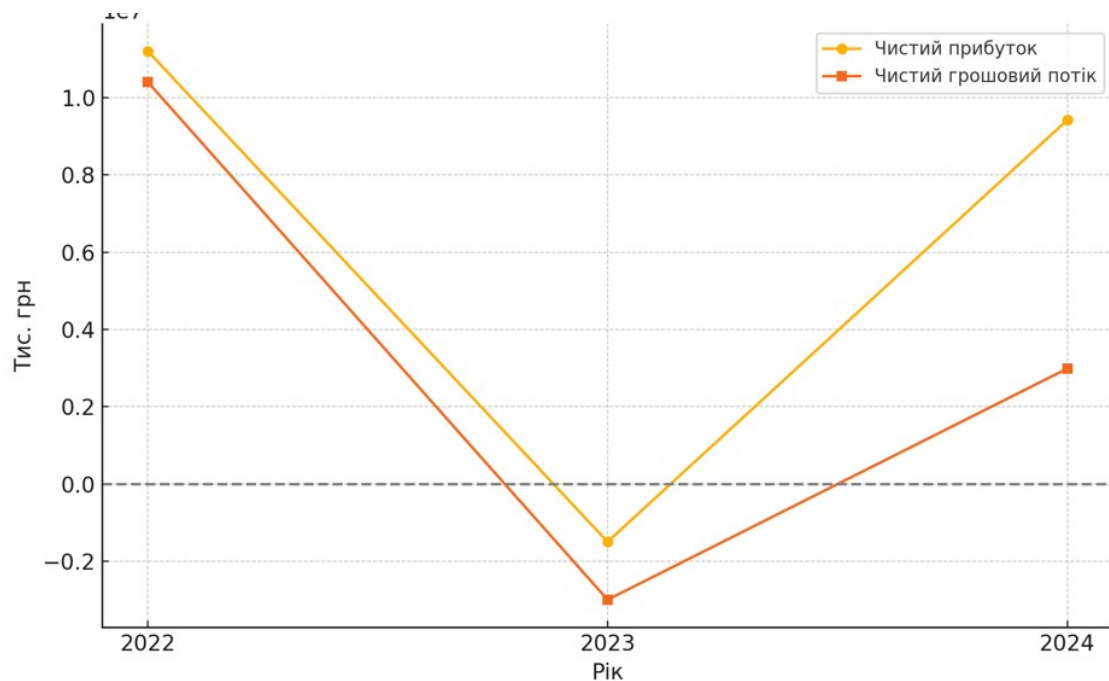

Рис. 2.4 – Динаміка чистого прибутку та грошового потоку (2022–2024 рр.)

Управління грошовими потоками ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення, використання ресурсів.

Значення показника оборотності активів у 2022 – 2024 роках. більше одиниці. Це говорить про те, що повний цикл обігу активів відбувається менш ніж за 1 рік.

Повний цикл обігу активів знизився у 2024 р. порівняно з 2022 р. на 0,311 обороту, тобто, відбулося зменшення повного циклу звернення, але водночас рівень 2024 р., що дорівнює 1,693 обороту, так і не було досягнуто.

Таблиця 2.3

Показники ділової активності ЛПК «Транспортна фірма
«Львівспецкомунтранс»

Найменування показника	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. порівняно з 2022 р. (+,-)
Коефіцієнт оборотності активів, обороти	2,004	1,688	1,693	-0,311
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	3,029	2,582	2,700	-0,671
Коефіцієнт оборотності запасів та витрат, обороти	6,216	5,910	5,940	-0,276
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	12,811	12,706	10,761	-2,05
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	4,180	3,562	2,935	-1,245
Віддача власного капіталу, обороти	7,131	6,812	6,944	-0,187
Віддача основних засобів (фондовіддача), грн.	7,3	6,1	5,4	-1,9
Оборотність оборотних активів, днів	118,9	139,5	133,3	+14,4
Оборотність запасів та витрат, днів	57,9	60,9	60,6	+2,7
Оборотність активів, днів	179,6	213,3	212,6	+33,0
Оборотність дебіторської заборгованості, днів	28,1	28,3	33,5	+5,4
Оборотність кредиторської заборгованості, днів	86,1	101,1	122,6	+36,5
Віддача власного капіталу, днів	50,5	52,8	51,8	+1,3

Показник оборотності запасів у 2022 – 2024 роках. мав стійку тенденцію до зниження (на 0,276 оборотів – 2024 р.). Проте значення цього показника продовжувало залишатися досить високим протягом 2022 – 2024 років (більше 5 оборотів на рік).

Оборотність оборотних активів у 2022 р. порівняно із 2022 р. знизилась на 0,671 оборотів, досягнувши значення 2,7. У 2023 та 2024 рр. підприємство збільшувало суму короткострокових позик, що свідчить, що оборотних активів було замало для покриття витрат і розширення діяльності. Але до кінця 2024 р. спостерігалось зростання суми короткострокових позик, що на тлі зниження оборотності оборотних активів свідчить про неефективність їх використання. Оборотність дебіторської заборгованості свідчить про те, що обсяг виручки перевищує дебіторську заборгованість майже вдесятеро.

Загалом оборотність активів, у тому числі й оборотних активів, запасів та витрат у 2024 р. порівняно з 2022 р. знизилась. За 3 роки спостерігається збільшення терміну оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, що говорить про зростання періоду, протягом якого погашається заборгованість як самим підприємством, так і періоду, протягом якого погашається перед ним.

Для характеристики рівномірності розподілу грошових потоків за кварталами 2023 та 2024 років необхідно скористатися відносними величинами коефіцієнтів рівномірності. Коефіцієнт рівномірності характеризує відносну величину середньоквадратичних відхилень фактичних значень показників від їхнього середньоарифметичного значення.

Для розрахунку відповідних коефіцієнтів рівномірності за 2023 та 2024 роки використано фактичні квартальні значення питомої ваги (у %) приток та відтоків грошових коштів, наведені в табл. 2.5.

Так, величина X дорівнює 25%, A_X – відповідні значення питомої ваги грошових потоків за I—IV квартали 2023 та 2024 років. Результати розрахунків

за даними підприємства ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» представлені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розрахунок коефіцієнта рівномірності притоків та відтоків коштів ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс»

Показник	Розрахунок	Значення, %
1	2	3
Коефіцієнт рівномірності та приплив грошових коштів за 2023 р.	$I = \sqrt{\frac{(26,22 - 25)^2 + (15,34 - 25)^2 + (20,95 - 25)^2 + (37,49 - 25)^2}{4}} = \frac{\quad}{25}$	67,3
Коефіцієнт рівномірності приплив коштів за 2024р.	$I = \sqrt{\frac{(25,76 - 25)^2 + (15,7 - 25)^2 + (22 - 25)^2 + (36,45 - 25)^2}{4}} = \frac{\quad}{25}$	69,9
Коефіцієнт рівномірності відтоку грошових коштів за 2023 р.	$I = \sqrt{\frac{(25 - 25)^2 + (16,65 - 25)^2 + (20,63 - 25)^2 + (37,63 - 25)^2}{4}} = \frac{\quad}{25}$	68,5
Коефіцієнт рівномірності відтоку грошових коштів за 2024р.	$I = \sqrt{\frac{(26 - 25)^2 + (16,72 - 25)^2 + (21,68 - 25)^2 + (35,54 - 25)^2}{4}} = \frac{\quad}{25}$	72,3

Обчислені коефіцієнти рівномірності мають недостатньо високі значення. Однак їх порівняння в динаміці свідчить на користь 2024р., оскільки коефіцієнти рівномірності та припливу та відтоку коштів вищі за відповідні показники 2023 р.

Водночас значення коефіцієнтів істотно віддалені від 100%-ного рівня абсолютної рівномірності (чим ближче значення коефіцієнта рівномірності до 100%, тим більш рівномірно розподілені фактичні величини показників щодо їхнього середньоарифметичного або середньоквадратичного значення).

Отже, можна дійти невтішного висновку щодо невисокого рівня рівномірності притоків і відтоків коштів ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс». Визначення раціональної структури оборотного капіталу необхідне для забезпечення ефективної фінансової складової діяльності підприємства. Аналіз структури оборотних активів за елементами за 2024 рік наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз структури оборотних активів щодо елементів за 2024 р.

Показник	2024р.	
	сума, тис.грн.	Питома вага, %
1	2	3
Запаси	1 447 902	82,42%
Дебіторська заборгованість	180 935	10,30%
Кошти	18 370	1,05%
Разом активів	1 756 760	100,00%

Аналіз даних таблиці 2.5 дозволяє дійти невтішного висновку у тому, що структура запасів для підприємства становить 82,42%, при оптимальному значенні 65%.

Дебіторська заборгованість та інші оборотні активи становлять 11,35%. З структури оборотних активів, показники платоспроможності мають такі значення (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Основні показники платоспроможності підприємства у 2024 р.

Показники	Нормальне значення	2024рік
1	2	3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 -0,5	0,12
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,7-0,8	1,65
Коефіцієнт поточної ліквідності	2	2,62

Дані таблиці 2.6 свідчать, що у 2024 році показники платоспроможності не відповідають рекомендованим значенням.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності говорить про те, що у 2024 році 0,12% короткострокових зобов'язань погашаються за допомогою коштів та короткострокових фінансових вкладень. Порівняно з рекомендованим рівнем (0,2 – 0,5), можна побачити, що має підприємство має нестачу готівкових коштів, необхідних покриття поточних зобов'язань.

Коефіцієнт критичної ліквідності показує, що поточні зобов'язання погашаються найбільш ліквідними активами та активами швидкої реалізації лише на 20%, що не відповідає вимогам поточної платоспроможності.

Коефіцієнт поточної ліквідності становив 2,62 – це значення трохи вище рекомендованого рівня (2).

Для того, щоб зіставити виявлені сильні та слабкі сторони фінансової політики компанії з існуючими ринковими можливостями та загрозами, а потім розробити рекомендації щодо вдосконалення фінансової політики дуже зручна методологія SWOT-аналізу.

На основі SWOT-аналізу в аспекті тенденцій руху грошових потоків можна зробити такі висновки та рекомендації.

В ході SWOT-аналізу з'ясувалося, що хоча ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» не дуже активно і невеликих обсягах інвестує кошти в інвестиційні проекти та інновації, далеко не завжди капіталовкладення приносять прибуток. Можливо, варто уважно вивчати бізнес-плани інвестиційних проектів, щоб виявляти та надавати кошти найбільш рентабельним проектам із відносно невеликим терміном окупності.

Реальною загрозою для ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» є скорочення портфеля замовлень. Тому логічною буде така рекомендація: направити позитивний приріст чистого прибутку на реалізацію заходів з метою стимулювання збуту та підвищення попиту на послуги.

Провівши аналіз фінансової діяльності ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс», можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства не є стабільним і є ризик банкрутства. Причини, з яких підприємство відчуває фінансові труднощі і які воно може вплинути: наявність великого розміру дебіторську заборгованість; суттєве переважання короткострокових зобов'язань над довгостроковими.

Таким чином, необхідно навести обґрунтовані рекомендації щодо впровадження резервів та ефективного використання фінансових ресурсів ЛПК «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» з метою вдосконалення управління грошовими потоками.

2.2. Оцінка структури та динаміки грошових потоків підприємства

Проведено аналіз звіту про рух грошових коштів за видами діяльності. Виявлено залежність фінансових результатів від стабільності операційних потоків, обсягу дебіторської заборгованості та кредиторських зобов'язань.

Фінансову звітність було проаналізовано з метою визначення складу та структури грошових потоків підприємства.

Згідно зі звітом про рух грошових коштів, загальний грошовий потік підприємства складається з трьох основних компонентів (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Загальний грошовий потік підприємства

Вид діяльності	Надходження, грн	Витрати, грн	Чистий грошовий потік, грн
Операційна діяльність	102 456 000	99 469 988	+2 986 012
Інвестиційна діяльність	3 377 627	3 377 627	0
Фінансова діяльність	0	0	0
Разом чистий грошовий потік	105 833 627	102 847 615	+2 986 012

Джерело: складено на основі звітності підприємства за 2024 рік.

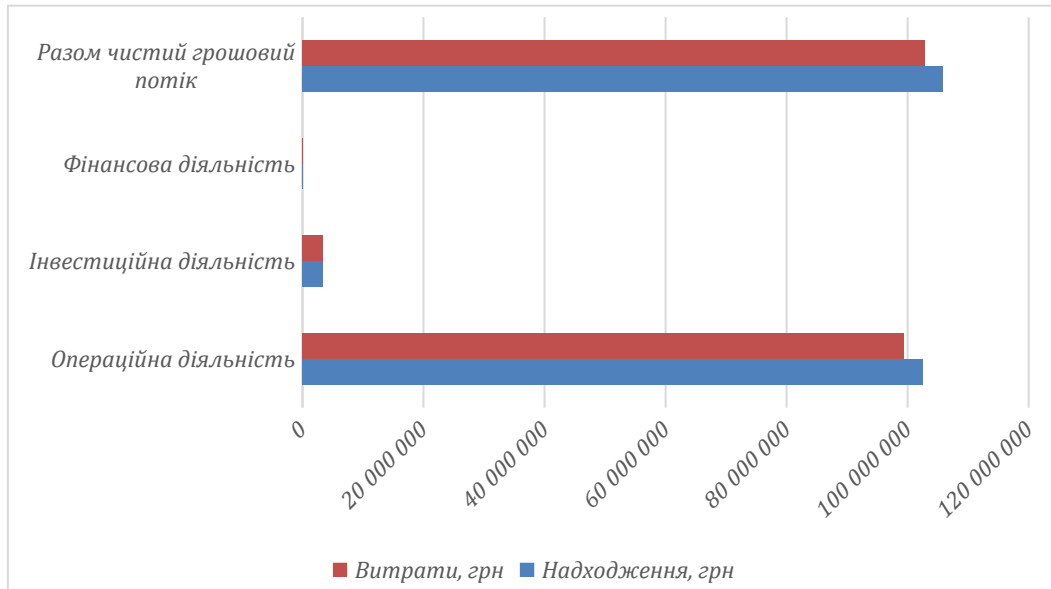

Рис. 2.5 – Аналіз руху грошових коштів ЛКП «Львівспецкомунтранс» в 2024 р.

Операційна діяльність формує основну частину грошових надходжень підприємства. Основними джерелами надходжень є:

- оплата населенням та організаціями послуг з вивезення побутових відходів;
- надходження від бюджетних замовлень міської ради на обслуговування інфраструктури;
- компенсації з бюджету за пільгові категорії споживачів.

Аналіз грошових потоків ЛКП «Львівспецкомунтранс» показує, що основна частина надходжень і витрат формується за рахунок операційної діяльності. Інвестиційна та фінансова діяльність у 2024 році залишаються практично відсутніми. Структура операційних витрат включає значні витрати на паливо, ремонт техніки та заробітну плату персоналу.

Основні витрати операційної діяльності формують: витрати на паливо та технічне обслуговування спецтехніки; фонд оплати праці; податкові платежі; адміністративні витрати (комунальні послуги, охорона, страхування тощо).

Таблиця 2.8

Структура операційних витрат у 2024 році

Стаття витрат	Сума, грн	Частка у витратах, %
Паливо та ремонт техніки	38 950 000	39,2%
Заробітна плата з нарахуваннями	32 400 000	32,6%
Адміністративні витрати	8 500 000	8,5%
Податки та обов'язкові платежі	7 600 000	7,6%
Інші витрати	12 020 000	12,1%
Разом	99 470 000	100%

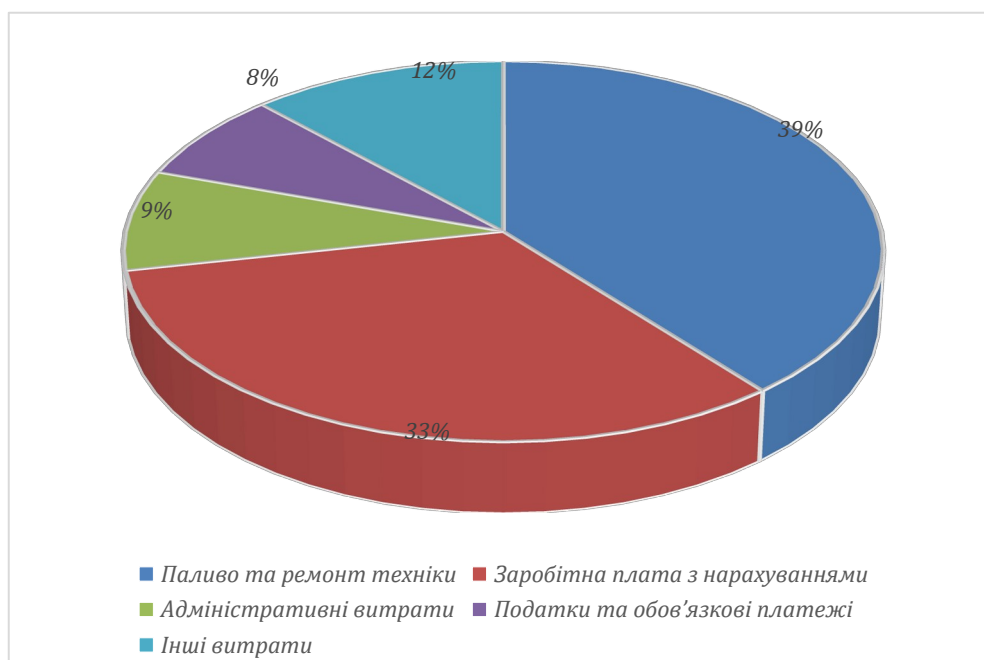

Рис. 2.6 – Структура витрат ЛКП «Львівспецкомунтранс»

Оцінка інвестиційної та фінансової діяльності. Інвестиційна діяльність підприємства у 2024 році була обмеженою і здійснювалась переважно за рахунок заміни та модернізації частини автопарку: придбано 4 одиниці нової спецтехніки (сміттєвози); оновлено частину обладнання для ремонту контейнерних

майданчиків. Чистий грошовий потік за інвестиційною діяльністю – нульовий (надходження та витрати збалансовані).

Фінансова діяльність у 2024 році відсутня: підприємство не здійснювало залучення кредитних ресурсів, не виплачувало дивідендів та не здійснювало операцій із власним капіталом.

Загальна оцінка динаміки грошових потоків. Підприємство демонструє позитивний чистий грошовий потік, що забезпечує його фінансову стабільність.

Водночас слід зазначити, що:

- структура грошових потоків є надмірно зосередженою на операційній діяльності;
- відсутня активна інвестиційна політика розвитку;
- підприємство практично не використовує фінансовий ринок для залучення додаткових ресурсів.

Враховуючи сезонний характер деяких видів витрат (наприклад, зимове утримання доріг), важливим завданням залишається удосконалення прогнозування та синхронізації грошових потоків упродовж року.

Аналіз структури та динаміки грошових потоків ЛКП «Львівспецкомунтранс» показав, що підприємство формує стабільний позитивний чистий грошовий потік, головним джерелом якого є операційна діяльність. Основними складовими операційних витрат залишаються витрати на паливо, ремонт техніки та фонд оплати праці, що є типовим для підприємств комунального сектору.

Відсутність активної інвестиційної та фінансової діяльності свідчить про стриману політику розвитку, зосереджену на підтриманні поточних виробничих потужностей без залучення додаткових джерел фінансування. Така стратегія забезпечує фінансову стабільність, однак у перспективі може обмежувати можливості підприємства щодо оновлення технічної бази та підвищення ефективності роботи.

Подальше вдосконалення системи управління грошовими потоками потребує розвитку прогнозування, планування та синхронізації руху коштів з метою мінімізації потенційних касових розривів у майбутніх періодах.

2.3. Аналіз ефективності існуючої системи управління грошовими потоками

Управління грошовими потоками ЛКП «Львівспецкомунтранс» здійснюється в рамках загальної системи фінансового планування та обліку. Підприємство використовує платіжний календар, оперативний контроль залишків коштів, кошторисне планування витрат. Основу грошових потоків формують операційні надходження.

Розрахунок ключових показників за 2024 рік демонструє фінансову стабільність підприємства. Коефіцієнт покриття витрат становить 1,03, рентабельність грошових потоків – 2,82%. Чистий грошовий потік за підсумками року – 2 986 012 грн.

Таблиця 2.9

Розрахунок ключових показників підприємства за 2024 рік

Показник	Розрахунок	Значення
Чистий грошовий потік	$105\,833\,627 - 102\,847\,615$	2 986 012 грн
Коефіцієнт покриття грошових витрат	$105\,833\,627 / 102\,847\,615$	1,03
Рентабельність грошових потоків	$2\,986\,012 / 105\,833\,627 \times 100\%$	2,82%
Коефіцієнт автономії грошових потоків	Операційний потік / Загальний потік	100%

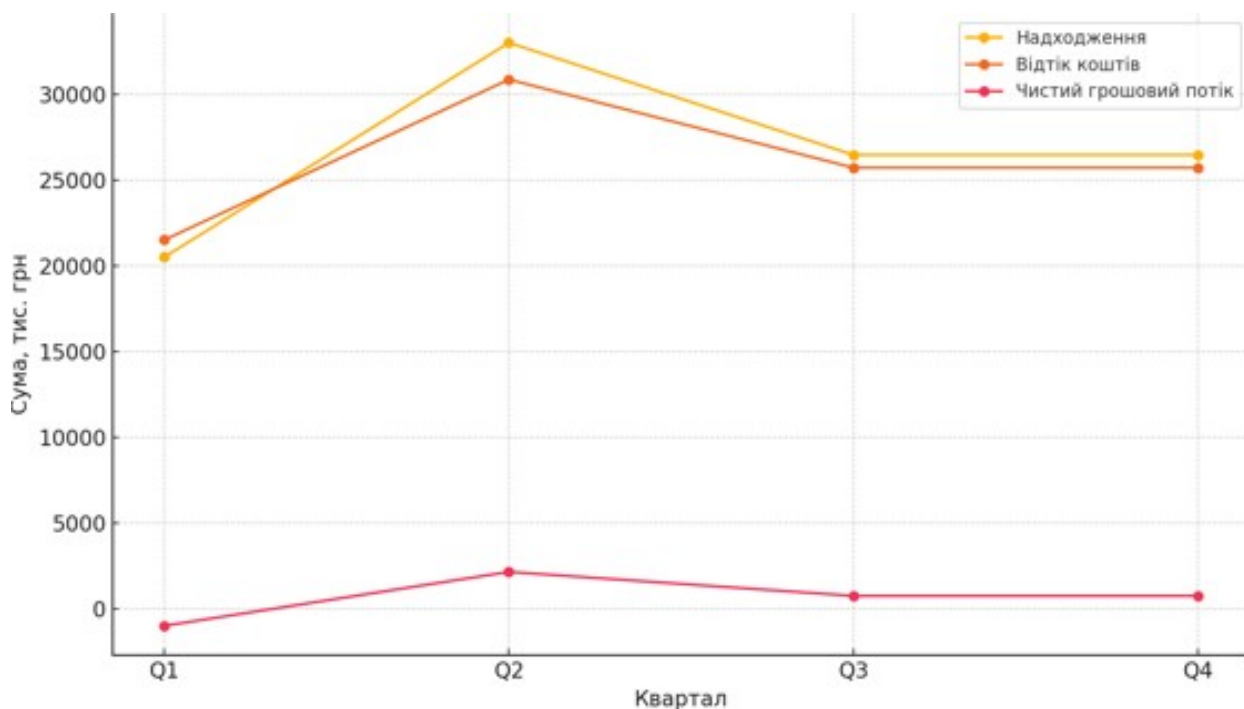

Рис. 2.7 – Динаміка грошових потоків підприємства у 2024 році

Аналіз показав, що діюча система управління грошовими потоками ЛКП «Львівспецкомунтранс» забезпечує стабільну фінансову діяльність підприємства. Завдяки позитивному чистому грошовому потоку підприємство своєчасно виконує свої зобов'язання та не допускає касових розривів.

Разом з тим, недоліками є обмежене середньострокове планування, відсутність системи сценарного аналізу та економіко-математичного прогнозування. Крім того, підприємство не використовує можливості фінансових інструментів для активного оновлення матеріально-технічної бази.

Враховуючи ці обставини, існує потреба в удосконаленні системи управління грошовими потоками для підвищення гнучкості фінансової політики у майбутніх періодах.

У другому розділі було проведено детальний аналіз управління грошовими потоками на підприємстві ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс». Дослідження дозволило отримати наступні результати та висновки:

1. Структура діяльності підприємства відображає класичну модель комунального підприємства транспортно-екологічного профілю. Основним джерелом формування доходів є надання послуг з вивезення та утилізації побутових відходів для населення, бюджетних організацій та підприємств.

2. Грошові потоки формуються переважно за рахунок операційної діяльності. У 2024 році операційна діяльність забезпечила надходження в розмірі понад 102 млн грн, тоді як інвестиційна та фінансова діяльність практично були відсутні.

3. Структура витрат демонструє стабільну концентрацію на основних статтях: паливо, заробітна плата, ремонт техніки та адміністративні витрати. Питома вага витрат на пальне та ремонтну базу складає понад 39% усіх операційних витрат.

4. Діюча система управління грошовими потоками забезпечує фінансову стабільність підприємства у короткостроковому періоді. Коефіцієнт покриття грошових витрат перевищує 1, а рентабельність грошових потоків складає 2,82%, що свідчить про позитивний баланс грошових надходжень і витрат.

5. Разом з тим виявлено певні проблеми у стратегічному управлінні грошовими потоками: відсутність довгострокового фінансового прогнозування; обмежене застосування інструментів сценарного та економіко-математичного аналізу; невикористання можливостей для залучення інвестиційних і кредитних ресурсів для оновлення матеріально-технічної бази.

6. Фінансові результати свідчать про загалом збалансовану, проте достатньо консервативну модель управління грошовими потоками, орієнтовану на збереження стабільності при мінімізації фінансових ризиків.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Визначення основних проблем в управлінні грошовими потоками

Грошові потоки підприємства є одним із ключових об'єктів управління в системі фінансового менеджменту. Саме оптимальна організація руху грошових коштів визначає можливості підприємства щодо забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості, інвестиційної активності та сталого розвитку. Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» дозволяє виділити низку основних проблемних аспектів у сфері управління грошовими потоками, які ускладнюють ефективну реалізацію фінансових завдань підприємства.

1. Відсутність стратегічного та сценарного бюджетного планування грошових потоків. Основна увага підприємства зосереджена на короткостроковому контролі залишків коштів. Відсутнє середньострокове та довгострокове планування майбутніх грошових потоків та інвестиційних потреб, що унеможлиблює формування фінансових резервів.

2. Обмежений рівень автоматизації процесів управління грошовими потоками. Використовуються переважно бухгалтерські системи обліку вже здійснених операцій. Відсутні інтегровані інформаційні системи бюджетування та автоматизованого прогнозування руху грошових потоків.

3. Високий рівень залежності від бюджетного фінансування та тарифної політики. Фінансова стійкість підприємства суттєво залежить від затверджених тарифів та обсягів бюджетних субсидій, що ускладнює прогнозування грошових надходжень.

4. Низька активність у диверсифікації джерел доходів. Діяльність підприємства зосереджена переважно на виконанні основних комунальних

функцій, у той час як можливості розвитку додаткових комерційних послуг практично не використовуються.

5. Висока частка постійних витрат у структурі грошових потоків. Питома вага заробітної плати, витрат на паливо, ремонт, податкових платежів створює високу залежність від зовнішніх інфляційних коливань.

6. Недостатня інвестиційна активність підприємства. Обмеженість власних ресурсів та неактивне залучення інвестиційних і кредитних коштів обмежують оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

7. Відсутність системи управління фінансовими ризиками. Не розроблено системних механізмів виявлення, оцінки та мінімізації фінансових ризиків, що підвищує вразливість підприємства до кризових фінансових ситуацій.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що існуюча система управління грошовими потоками потребує суттєвого вдосконалення шляхом підвищення якості фінансового планування, автоматизації процесів управління, розширення джерел фінансування та розробки дієвої політики управління ризиками.

Дані проблеми знижують адаптивність фінансової системи підприємства до змін зовнішнього середовища та обмежують можливості розвитку матеріально-технічної бази в умовах зростання обсягів наданих послуг.

Основні проблеми:

- касові розриви;
- висока залежність від зовнішніх кредитів;
- недостатня система прогнозування.

3.2. Розробка рекомендацій з оптимізації управління грошовими потоками

На основі результатів проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» запропоновано

комплекс науково обґрунтованих заходів з оптимізації управління грошовими потоками, спрямованих на усунення виявлених проблем та підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства.

Формування системи стратегічного бюджетування грошових потоків. Запровадження середньострокового (1–3 роки) та довгострокового (до 5 років) бюджетування забезпечить синхронізацію доходів і витрат, дозволить своєчасно планувати інвестиційні витрати, виявляти та мінімізувати касові розриви.

Автоматизація управління грошовими потоками. Впровадження інформаційних систем бюджетного управління (BAS ERP, SAP, «Парус» тощо) сприятиме автоматизації формування платіжних календарів, моніторингу залишків коштів та контролю виконання фінансових планів у режимі реального часу.

Застосування сценарного аналізу. Багатоваріантне прогнозування грошових потоків дозволить оцінювати фінансові наслідки змін тарифної політики, бюджетних трансфертів, обсягів послуг і макроекономічних параметрів.

Диверсифікація джерел фінансування інвестиційної діяльності. Доцільно розширити джерела фінансування за рахунок участі у муніципальних та міжнародних програмах (IFC, ЄБРР, НЕФКО), реалізації державно-приватних партнерств, отримання грантів для модернізації матеріально-технічної бази.

Оптимізація витратної частини грошових потоків. Ефективним є проведення модернізації автопарку, централізації закупівель ресурсів, запровадження енергозберігаючих технологій та передачі частини непрофільних послуг на аутсорсинг.

Розширення спектру платних послуг. Необхідно активізувати розвиток додаткових джерел доходів шляхом надання нових видів послуг (вивезення великогабаритних відходів, комерційне обслуговування, програми сортування та переробки).

Логічна структура оптимізації управління грошовими потоками підприємства включає такі напрями:

- Планування: бюджетування → сценарне моделювання → прогнозування.
- Організація: автоматизовані системи → платіжний календар → контроль залишків.
- Залучення ресурсів: муніципальні програми → міжнародні фонди → державно-приватне партнерство.
- Оптимізація витрат: модернізація → енергозбереження → централізація закупівель.
- Диверсифікація доходів: додаткові послуги → переробка → комерційні контракти.

Запропонований комплекс заходів дозволяє сформувати ефективну систему управління грошовими потоками ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс». Його реалізація забезпечить фінансову гнучкість підприємства, мінімізацію ризиків фінансових дефіцитів, підвищення ефективності фінансового планування та сталий розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

Запропоновано:

- запровадити платіжний календар;
- удосконалити бюджетування грошових потоків;
- активізувати роботу з дебіторською заборгованістю;
- використовувати економіко-математичне моделювання для планування.

3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів вдосконалення

Запропоновані заходи щодо вдосконалення управління грошовими потоками ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» мають економічно доцільний характер.

Реалізація системи бюджетування дозволить зменшити касові розриви та економити до 200 тис. грн щорічно на короткострокових фінансових витратах.

Автоматизація управління грошовими потоками забезпечить економію адміністративних витрат у розмірі до 150 тис. грн на рік та підвищить точність фінансового планування.

Модернізація матеріально-технічної бази дозволяє знизити витрати на паливо й ремонт до 800 тис. грн щороку.

Розширення спектру платних послуг може збільшити річний дохід підприємства на 4–6 млн грн.

Залучення міжнародних грантових коштів потенційно дозволить підприємству залучити до 5 млн грн додаткового інвестиційного ресурсу.

У сумі сукупний економічний ефект від впровадження комплексу заходів перевищить 10–12 млн грн у середньостроковій перспективі.

Проведене економічне обґрунтування свідчить про значний потенціал підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства завдяки запропонованим заходам, що забезпечать фінансову гнучкість та інвестиційну спроможність підприємства у довгостроковому періоді.

Очікувані результати:

- зменшення касових розривів;
- зниження фінансових витрат;
- підвищення рівня платоспроможності та фінансової стійкості.

У третьому розділі сформовано систему заходів, що спрямовані на вдосконалення управління грошовими потоками ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс». Запропоновані рекомендації охоплюють стратегічне бюджетування, автоматизацію фінансового планування, впровадження сценарного аналізу, розширення джерел фінансування, оптимізацію витрат та диверсифікацію доходів. Економічне обґрунтування підтверджує доцільність та

ефективність запропонованих рішень, реалізація яких забезпечить стабільний фінансовий розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У роботі обґрунтовано необхідність удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві. Розроблено конкретні рекомендації, здатні підвищити ефективність фінансового менеджменту ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» .

Проведено комплексне дослідження теоретичних засад, аналітичних аспектів та практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління грошовими потоками підприємства на прикладі ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс».

В ході роботи отримано такі основні результати:

1. Розкрито економічну сутність грошових потоків як динамічної фінансової категорії, що визначає ліквідність, платоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства. Акцентовано на важливості системного управління грошовими потоками в рамках фінансового менеджменту.

2. Систематизовано класифікаційні ознаки грошових потоків за видами діяльності, стабільністю, джерелами формування та напрямками використання. Виділено принципи управління грошовими потоками, що забезпечують їх ефективність.

3. Проведено детальний аналіз фінансово-господарської діяльності ЛКП «Львівспецкомунтранс», встановлено, що основним джерелом формування грошових надходжень є операційна діяльність, а структура витрат характеризується значною питомою вагою витрат на паливо, ремонт техніки та оплату праці.

4. Виявлено недоліки існуючої системи управління грошовими потоками підприємства, зокрема: відсутність середньострокового прогнозування, недостатній рівень автоматизації фінансового планування, обмежене

використання сценарних розрахунків, неактивну політику залучення інвестиційних ресурсів.

5. Запропоновано комплекс науково обґрунтованих заходів з оптимізації управління грошовими потоками підприємства, серед яких: стратегічне бюджетування, автоматизація, сценарний аналіз, диверсифікація джерел фінансування, оптимізація витратної частини та розширення спектру платних послуг.

6. Економічне обґрунтування впровадження заходів демонструє значний фінансовий ефект: сумарний економічний ефект перевищує 10–12 млн грн у середньостроковій перспективі.

Пропозиції: впровадження стратегічного бюджетування, автоматизації фінансового планування, інвестиційних програм модернізації, розвитку додаткових платних послуг та енергозберігаючих технологій забезпечать фінансову стійкість та стабільний розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

У роботі обґрунтовано необхідність удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві. Розроблено конкретні рекомендації, здатні підвищити ефективність фінансового менеджменту ЛКП «Транспортна фірма «Львівспецкомунтранс» .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Deloitte Ukraine. Municipal Financial Planning under Crisis Conditions. – Kyiv, 2023.
2. European Commission. Ukraine Municipal Sector Diagnostic Report. – Brussels, 2023.
3. IFC Ukraine: Financial Infrastructure Development Reports. – Washington DC, 2023.
4. International Public Sector Accounting Standards (IPSAS), IFAC, 2023.
5. KPMG Ukraine. Комунальні підприємства в умовах фінансових обмежень. – Київ, 2023.
6. Ministry of Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine (2023). Guidelines for Sustainable Municipal Finance.
7. Ministry of Finance of Ukraine. Budget Code of Ukraine (with amendments). – Kyiv: Ministry, 2023.
8. OECD (2023). Ukraine Municipal Governance Reform Assessment.
9. PwC Ukraine. Ефективне фінансове управління в комунальному секторі. – Київ, 2023.
10. World Bank. Municipal Finance and Public-Private Partnerships in Ukraine. – Washington DC, 2023.
11. Бланк І.А. Стратегічне управління фінансовими потоками. – К.: Ніка-Центр, 2021.
12. Бланк І.А. Управління грошовими потоками підприємства: навчальний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2018. – 528 с.
13. Бочаров В.В. Управління фінансовими потоками підприємства. – С., 2016. – 368 с.
14. Брігхем Ю.Ф., Гапенські Л.Ф. Основи фінансового менеджменту. – К.: Основи, 2021. – 880 с.

- 15.Гриньова В.М., Черняк О.І. Фінансовий менеджмент підприємства. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2021.
- 16.ЄБРР. Інвестиції у модернізацію інфраструктури комунальних підприємств України. – Лондон, 2023.
- 17.Єфімова О.Ю. Фінансовий менеджмент підприємства. – К.: КНЕУ, 2018. – 596 с.
- 18.Жуков Є.Ф. Фінанси підприємств. – К.: Знання, 2020.
- 19.Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». – ВРУ, 2022.
- 20.Закон України «Про житлово-комунальні послуги». – Офіційний ВРУ, 2022.
- 21.Закон України «Про інвестиційну діяльність». – ВРУ, 2023.
- 22.Закон України «Про місцеве самоврядування». – ВРУ, 2023.
- 23.Ковальов В.В. Фінансовий аналіз: підручник. – М.: Фінанси та статистика, 2017. – 384 с.
- 24.Ковальчук Т.Т. Фінансовий аналіз діяльності підприємств. – К.: Центр учбової літератури, 2020.
- 25.Лінник О.М. Управління фінансовими ризиками на підприємстві. – Дніпро: НГУ, 2021.
- 26.МСФЗ (IAS) 7 «Звіт про рух грошових коштів». – Лондон: IASB, 2022.
- 27.МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». – Лондон: IASB, 2022.
- 28.Назарова Г.В. Казначейські системи управління фінансами підприємств. – Одеса: ОНЕУ, 2020.
- 29.НЕФКО. Програми підтримки енергоефективних проєктів в Україні. – Гельсінкі, 2023.
- 30.Олійник О.І. Механізми стратегічного фінансового планування підприємств. – Львів: ЛНУ, 2022.
- 31.Офіційна статистика Державної служби статистики України (2023–2024).

- 32.Офіційна фінансова звітність ЛКП «Львівспецкомунтранс» за 2024 рік.
- 33.Офіційний сайт Львівської міської ради. URL: <https://lvivrada.gov.ua/>
- 34.Офіційний сайт Мінрегіону України. URL: <https://minregion.gov.ua/>
- 35.Порядок формування тарифів на житлово-комунальні послуги (НКРЕКП). – Київ, 2023.
- 36.Постанова КМУ № 870 від 01.09.2022 р. «Про затвердження порядку розрахунку економічно обґрунтованих тарифів».
- 37.Програма підтримки муніципальної інфраструктури України (PMIFU), 2023.
- 38.Савлук М.І. Теорія грошей і кредиту. – К.: КНЕУ, 2020.
- 39.Стоянова Е.С. Фінансовий менеджмент. – М.: Перспектива, 2020. – 720 с.
- 40.Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С. Теорія економічного аналізу. – М.: ИНФРА-М, 2019.